

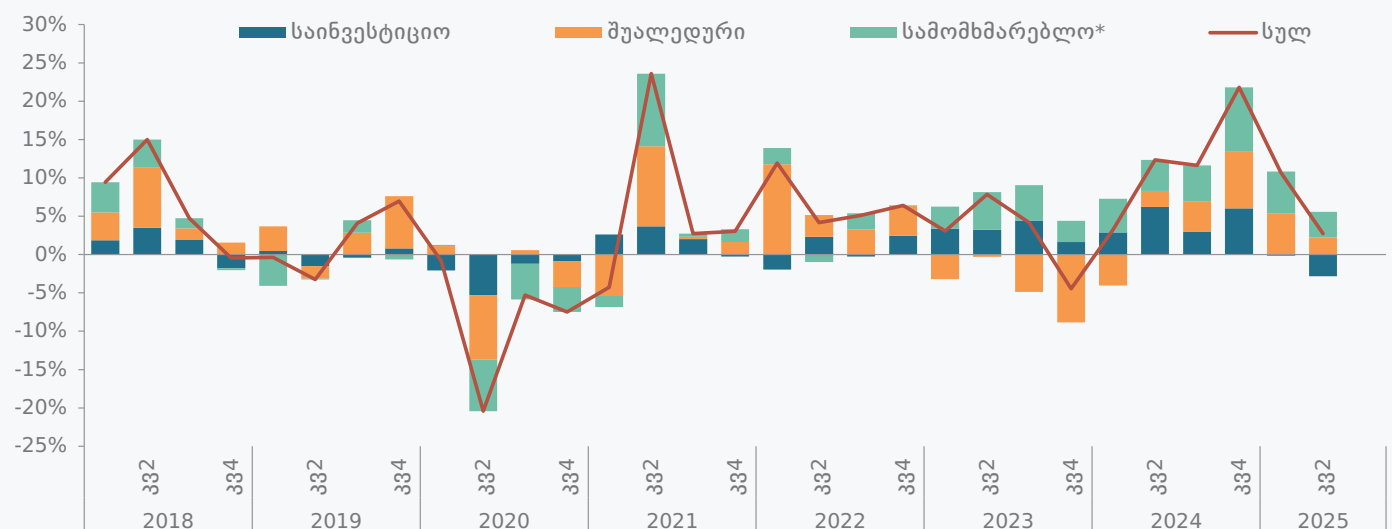
3. მონეტარული პოლიტიკისთვის მნიშვნელოვანი საკითხები

ჩანართი 1. ციკლური და სტრუქტურული ფაქტორების როლი იმპორტის ზრდაში

პოსტ-კოვიდურ პერიოდში ეკონომიკაში სტრუქტურული ცვლილებები განსაკუთრებით შესამჩნევია გახდა, მათ შორის შიდა მოთხოვნისა და წარმოების სტრუქტურის მხრივ. ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ტენდენცია არის იმპორტის წილის შემცირება მთლიანი შიდა პროდუქტის მიმართ. ეს ტენდენცია, ერთი მხრივ, ხელს უწყობს მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტის დაბალ დონეზე შენარჩუნებას. ხოლო, მეორე მხრივ, ეკონომიკის ჯამური წარმოების პოტენციალის ზრდის ტემპის მატებაზე მიუთითებს. სხვა თანაბარ პირობებში, მაღალი ეკონომიკური ზრდის პირობებში, იმპორტზე მოთხოვნაც თანაბარზომიერად იზრდება. თუმცა, როგორც აღინიშნა, ბოლო წლებში შემოსავლები უფრო სწრაფი ტემპით იზრდება ვიდრე იმპორტზე განეული დანახარჯები. ეს ტენდენცია 2025 წელსაც გაგრძელდა. 2025 წლის პირველი ორი კვარტალის განმავლობაში შეინიშნება იმპორტის შედარებით დაბალი ზრდა. კერძოდ, საქონლის იმპორტი, მიმდინარე წლის ივნისში, წლიურად 0.9%-ით გაიზარდა (ნომინალურ მაჩვენებლებში, აშშ დოლარით), ხოლო წლის პირველ ნახევარში კი ზრდამ მხოლოდ 6.2%⁵ შეადგინა.

იმპორტის ზრდის შემცირება მაღალი ეკონომიკური ზრდის ფონზე სხვადასხვა ფაქტორებით შეიძლება აიხსნას, რომელიც შეიძლება იყოს სტრუქტურული, ციკლური ან ერთჯერადი. ამ ფაქტორების გამიჯვნა მნიშვნელოვანია, რათა განვსაზღვროთ იმპორტირებული საქონლის მოთხოვნის მოდერაიცია დროებითი ხასიათისაა, თუ ეკონომიკის სტრუქტურულ ცვლილებებს ასახავს, რომელიც უფრო გრძელვადიან ეკონომიკურ ტენდენციებს უკავშირდება.

ამ ფაქტორების ანალიზისას მნიშვნელოვანია იმპორტის რეალურ გამოხატულებაში ანალიზი. რადგანაც, ბოლო პერიოდში ნომინალური იმპორტის შემცირება გარკვეულწილად ფასების ცვლილების ეფექტით არის განპირობებული. მაგალითად, ნავთობის ფასების შემცირება მიმდინარე ეტაპზე იმპორტის ზრდის ტემპს ანელებს. ასევე, 2022 წელს იმპორტის მაღალი ზრდის ერთ-ერთი გამომწვევი ნავთობის ფასების ზრდა იყო. ვინაიდან მოთხოვნა ამ პროდუქტზე დაბალი ელასტიურობით გამოირჩევა, ფასების ცვლილება იმპორტისათვის გადასახდელი თანხის ცვლილებასაც განაპირობებს. გარდა ამისა, წარმოდგენილი ანალიზისას იმპორტის სხვადასხვა კომპონენტიდან გამოკლებულია ის იდენტიფიცირებადი საქონელი, რომელიც შესაძლებელია არ იყოს დაკავშირებული ეკონომიკაზე მოქმედ ციკლურ და სტრუქტურულ ფაქტორებთან. მაგალითად, სამომხმარებლო საქონლის იმპორტიდან გამორიცხულია მსუბუქი ავტომობილების იმპორტი და, ასევე, მსხვილი ერთჯერადი იმპორტი.

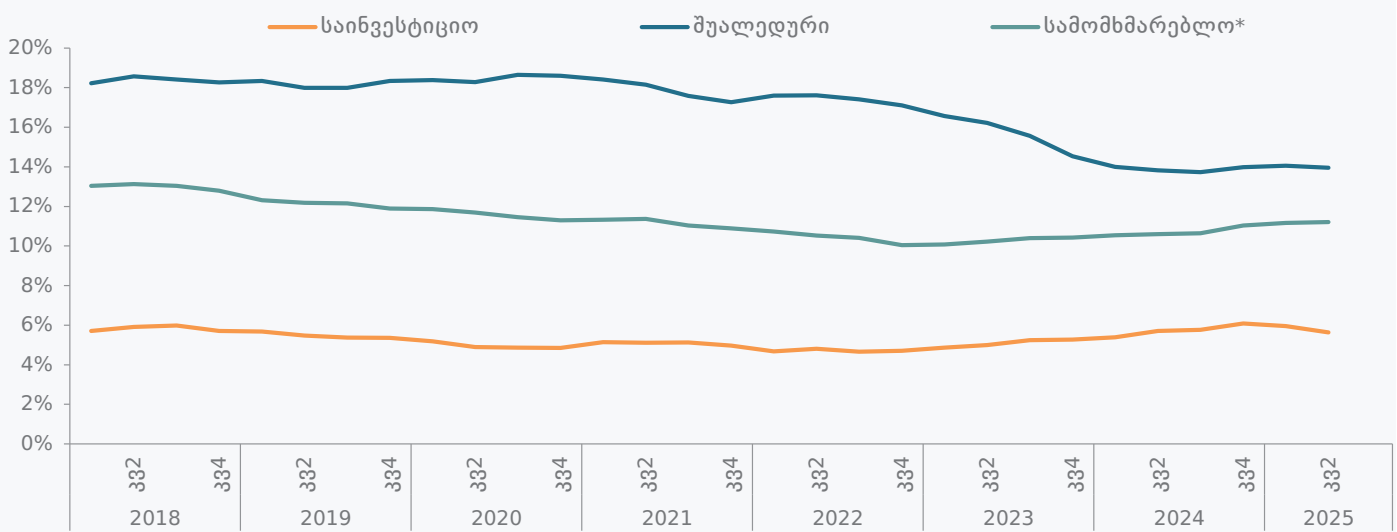
დიაგრამა 3.1.1. რეალური იმპორტის ზრდის დეკომპოზიცია

წყარო: სებ, საქსტატი.

* მსხვილი ერთჯერადი იმპორტის გამორიცხვით.

5 მსხვილი ერთჯერადი იმპორტის გამორიცხვით.

ბოლო კვარტალების განმავლობაში რეალური იმპორტის ზრდის ტემპის შენელება⁶ მეტწილად საინვესტიციო საქონლის იმპორტით არის განპირობებული (იხ. დიაგრამა 3.1.1). თუმცა ასევე აღსანიშნავია, რომ ამ კომპონენტის რეალური იმპორტის ზრდა გასულ წელს საკმაოდ მაღალი იყო, რაც შესაძლოა გარკვეულწილად მის ციკლურობას უკავშირდებოდეს. კერძოდ, ფირმების მიერ ხდებოდა მარაგების დაგროვება ხელსაყრელ პერიოდში, შემდგომ კი მისი გამოყენების კვალდაკვალ იმპორტის შემოტანის კუთხით აქტიურობის შენელება. ეს კარგად ჩანს, მაგალითად, დიაგრამა 3.1.2-ზე, სადაც მოცემულია იმპორტის კომპონენტების თანაფარდობა მშპ-თან, რის მიხედვითაც საინვესტიციო საქონლის იმპორტის დონე საკმაოდ გაზრდილი იყო გასულ წელს (წლიურად 26%-ით). ამდენად, ეს შეგვიძლია განვიხილოთ, როგორც ციკლური მოძრაობა და მიმდინარე წელს საბაზო ეფექტის გამო მოსალოდნელია საინვესტიციო საქონლის იმპორტის დაბალი ზრდა. მაშინ, როდესაც სამომხმარებლო საქონლის იმპორტი, მიუხედავად ასევე გარკვეული შენელებისა, მაინც ძლიერია და წლიურად 2025 წლის მე-2 კვარტალში 9.6%-ით გაიზარდა. შემოსავლების ზრდასთან ერთად ასევე შეინიშნება დანაზოგების ზრდაც, რაც ასევე განაპირობებს გრძელვადიან დინამიკაში იმპორტის მშპ-თან თანაფარდობის კლებად ტენდენციას.

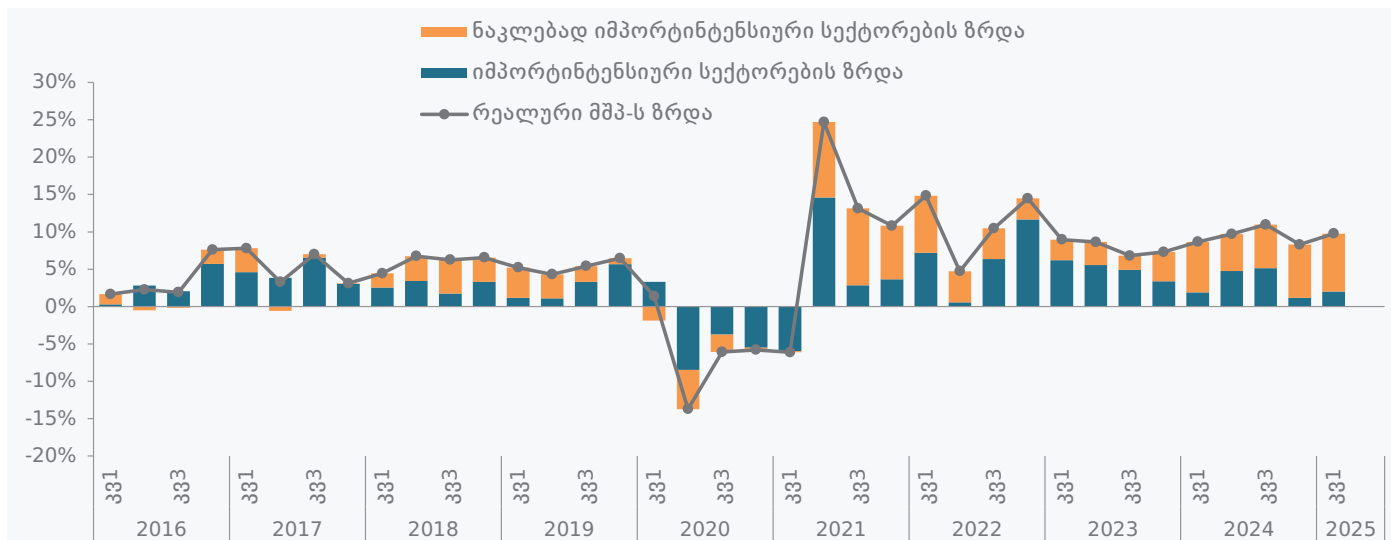
დიაგრამა 3.1.2. რეალური იმპორტის კომპონენტების თანაფარდობა მშპ-თან მიმართებით

წყარო: სებ, საქსტატი.

* მსხვილი ერთჯერადი იმპორტის გამორიცხვით.

ამ ფონზე მნიშვნელოვანია შეუღებური საქონლის იმპორტის შემცირების დინამიკა, რომელიც შესაძლოა ეკონომიკაში მიმდინარე სტრუქტურულ ცვლილებებს უკავშირდებოდეს. შეუღებური საქონლის იმპორტის დონის მკვეთრი შემცირება აღინიშნება 2022 წლიდან. ამავე პერიოდში, პანდემიის შემდგომ, ასევე შეინიშნება მშპ-ის ზრდაში იმპორტ-ინტენსიური სექტორების ზრდის კონტრიბუციის შემცირება (იხ. დიაგრამა 3.1.3), რაც მიუთითებს იმაზე, რომ ეკონომიკა უფრო მეტად იზრდება ნაკლებად იმპორტ-ინტენსიური სექტორებში აქტივობის შედეგად. ეს თანხვედრაშია იმ ფაქტთან, რომ პანდემიის შემდგომი ეკონომიკური ზრდა მეტწილად სერვისების გააქტიურების ხარჯზეა. ეს კი თავის მხრივ, დაფუძნებულია უფრო მეტად მუშახელის ინტენსიურ გამოყენებაზე, იმპორტირებულ მატერიალურ რესურსთან შედარებით. მაგალითად, ინფორმაციისა და კომუნიკაციის სექტორი არის ერთ-ერთი ყველაზე ნაკლებად იმპორტ-ინტენსიური სექტორი, რომელიც სერვისის მიწოდების პროცესში ძირითადად სამუშაო ძალას ეყრდნობა.

6 რეალურ იმპორტის დასათვლელად, სამომხმარებლო საქონლის შემთხვევაში, დეფლატორად გამოყენებული გვაქვს სამომხმარებლო ფასების ინდექსში იმპორტირებული ფასების ინდექსის კომპონენტი, ხოლო იმპორტის სხვა კომპონენტების რეალური მაჩვენებლები დათვლილია იმპორტის საერთო ფასების ინდექსის გამოყენებით.

დიაგრამა 3.1.3. ეკონომიკური ზრდის დეკომპოზიცია იმპორტ-ინტენსიურ და ნაკლებად იმპორტ-ინტენსიურ სექტორების წვლილების მიხედვით

წყარო: საქსტატი.

საბოლოოდ, იმპორტის დინამიკაში, ერთი მხრივ, შესამჩნევია შუალედური საქონლის იმპორტის დონის ცვლილება, რაც შესაძლოა ეკონომიკაში არსებულ სტრუქტურულ ცვლილებას და ნაკლებად იმპორტ-ინტენსიურ სექტორების ზრდის გააქტიურებას უკავშირდებოდეს. ეს კი გრძელვადიან ეკონომიკურ ტენდენციებს ასახავს. მეორე მხრივ, ბოლო პერიოდში საინვესტიციო საქონლის იმპორტის შემცირება, რაც იმპორტის შედარებით დაბალი ზრდის ძირითადი წყაროა, მეტწილად საბაზო ეფექტის ასახვაა, რასაც შესაძლოა შედარებით დროებითი ხასიათი ქონდეს. ამ ფონზე სამომხმარებლო საქონლის იმპორტის ზრდა ზომიერად ძლიერია და გრძელვადიან დონეს შეესაბამება.